

ДОСЛІДЖЕННЯ КОМПЛЕМЕНТАРНИХ КОМПЛЕКСІВ У СУЧАСНИХ ГРАМАТИЧНИХ СТУДІЯХ

Тугай О.М.,

Київський університет імені Бориса Грінченка,
ул. Бульварно-Кудрявська, 18/2, м. Київ, 04053
o.tuhai@kubg.edu.ua
ORCID iD 0000-0001-9831-2288

Статтю присвячено висвітленню основних теоретичних засад дослідження дієслівних комплементарних комплексів у сучасних граматичних парадигмах. Розглянуто явище клаузальної комплементативності у синтаксичних теоріях. З'ясовано граматичне оформлення і функціонування фінітних/інфінітивних комплементарних речень в англійській мові. Граматичний статус даних клауз постулюється як предикаційний об'єктний або внутрішній дієслівний комплемент у функції об'єкта. Визначено критерії виокремлення дієслівних клаузальних комплементів. Встановлено типологію дієслівної комплементативності у термінах транзитивності, частини мови належності, функціонально-комунікативного підходу.

Ключові слова: комплементарна клауза, фінітне/інфінітивне комплементарне речення, граматичний статус, внутрішній дієслівний комплемент, контентна клауза, предикація.

Тугай А.Н.

Исследование комплементарных комплексов в современных грамматических студиях

В статье представлены основные теоретические положения исследования глагольных комплементарных комплексов в современных грамматических парадигмах. Рассмотрено явление клаузальной комплементации в синтаксических теориях. Выяснено грамматическое оформление и функционирование финитных/инфинитивных комплементарных предложений в английской грамматике. Грамматический статус данных клауз постулируется как предикационный или внутренний глагольный комплемент в функции объекта. Определены критерии выделения глагольных клаузальных комплементов. Установлено типологию глагольной комплементации в терминах транзитивности, частеречной принадлежности, функционально-коммуникативного подхода.

Ключевые слова: комплементарная клауза, финитное/инфинитивное комплементарное предложение, грамматический статус, внутренний глагольный комплемент, контентная клауза, предикация.

O. Tuhai

The study of complementary complexes in modern grammar schools

The article focuses on the basic theoretical approaches to the analysis of complementary complexes in modern grammar paradigms. The phenomenon of clausal complementation has been presented. Subordinate sentences are characterized as object clausal complements with the status of a core internal argument of the main predicate. Grammatical configuration and functioning of finite/infinite complementary sentences in English have been revealed. Grammatical status of clauses under the study is postulated as object predication or the internal verbal complement in the function of an object. Grammatical indicators of finite sentences are analyzed considering specific that/wh- markers of complementation, semantics of matrix verbs as well as temporal tense-form feature in a verbal phrase. Grammatical configuration of infinitive sentences is denoted by to-/wh-markers and noun phrases in a certain case. Identifying criteria of verbal clausal complements have been distinguished. Morphology of the predicate, internal/external syntax of a complementary construction are grounded as leading features of their definition. Typology of verbal complementation in terms of transitivity, complement attachment to the perculia part of speech, functional communicative approach has been reviewed. General monotransitive, complex-transitive and ditransitive complementation has been outlined. When being attached to a particular language constituent a clause is determined as nominal, adjective or verbal complement. Due to communicative peculiarity finite subordinate clauses are positioned as content declarative, interrogative and exclamative.

Key words: complement clause, finite/infinite complementary sentence, grammatical status, internal verbal complement, content clause, predication.

Вступ. На сучасному етапі розвитку лінгвістики теоретична граматика висуває нові постулати стосовно комплементарних речень в англійській. Особливої уваги набувають дослідження функціонування різних типів клауз у межах складного речення. У сучасному вченні про синтаксис більшої актуальності набувають теоретичні питання комплементації, зокрема клаузальних дієслівних комплексів, в яких окремі положення мають суперечливий та спорадичний характер. Вітчизняна, зарубіжна лінгвістична традиція кінця ХХ століття досліджує комплементарні речення із вивченням факту їхньої локації та приєднання до певного конституента у структурі речення. Проте на сьогодні відсутня одна-стайна точка зору про синтаксичні, граматичні характеристики та функціонування об'єктних комплексів із фінітною та інфінитивною клаузами як предикаційних комплементів, що і становить відповідну лакуну досліджуваної проблематики.

Об'єктом дослідження є складне комплементарне речення у сучасній англійській. **Предмет** розвідки складають особливі характеристики об'єктних дієслівних фінітних, нефінітних клаузальних конструкцій у сучасних граматичних парадигмах. **Мета** статті полягає у встановленні загальних теоретичних підходів до вивчення дієслівної клаузальної комплементації у сучасних синтаксичних студіях. Реалізація даної мети передбачає врахування виконання наступних **завдань**: 1) схарактеризувати *явище* клаузальної комплементації у синтаксисі; 2) встановити *критерії виокремлення* комплементних клауз; 3) з'ясувати *граматичний статус та функціонування* фінітних, інфінитивних клауз.

Критичний огляд літератури, концептуальних рамок, гіпотез тощо. Складна комплементація як об'єкт лінгвістичної розвідки неодноразово привертала увагу як вітчизняних, так і зарубіжних науковців. У сучасному мовознавстві вже накопичений певний досвід дослідження речень, що утворюють складні комплементні конструкції. У лінгвістиці висвітлення проблем, що пов'язані із комплементацією та клаузальними комплексами, представлено в працях І.Р. Буніятової, Ю.П. Бойко, Г.М. Задільської, Т.О. Клепикової, Т.В. Криворучко, О.М. Образцової, І.Є. Снісаренко, М.Г. Плоткіної, Р. Діксона, Р. Енглебретсона, Р. Хаддлстона, О. Фішер, В. Макгрегора, М. Нунана, Р. Квірка, О. Замараєвої та інших, які зробили вагомий внесок у дослідження явища комплементації, комплементарного речення в синхронії, діахронії у багатьох мовних аспектах на різних рівнях репрезентації структури речення.

Результати дослідження та обговорення. Відмітною ознакою мовознавства другої половини ХХ — початку ХХІ століття є висвітлення мовних явищ у *функціонально-семантичній* площині. Натомість увага попереднього поко-

ління дослідників була зосереджена на інвентаризації лексичних і морфологічних фактів без пояснення або й навіть аналізу їхньої природи, взаємодії, участі у породженні одиниць вищих рівнів мовної структури, зокрема речень [19, 126]. *Семантичний синтаксис* є відносно новим напрямом досліджень у сучасному мовознавстві. У центрі його уваги є інформаційний зміст мовних одиниць, організація їхніх комплексних значень та їх співвідношення із дійсністю, яку вони відображають. Це має пряме відношення до питання про взаємодію мови та думки. Семантична структура речення — це його абстрактне мовне значення, що уособлює в собі відношення семантичних компонентів, які формуються взаємодією граматичних та лексичних значень складових частин речення [24, 94]. Аналіз речення у *функціональному* аспекті направлений на визначення функцій та структурних властивостей будь-якої мовної одиниці для забезпечення мовленнєвої діяльності, тобто виявлення її ознак у процесі функціонування. Інший можливий підхід також охоплює безпосередній аналіз функціонування мовної системи, тобто вивчення та моделювання продукування мови [14, 159]. У граматичних студіях *складне речення* інтерпретують як структурну та семантичну єдність двох або більше синтаксичних конструкцій, кожна зі своїм предикативним центром, що виникає на основі синтаксичного зв'язку і використовується у мовленнєвій комунікації як одиниця одного порядку з простим реченням [23, 6]. У фреймі генеративної лінгвістики *складне речення* позиціонується як цілісна єдність із вивченням його структури та семантики у кореляції з відповідними особоводієслівними, неособоводієслівними конструкціями [11, 191]. Виходячи з теоретичних положень конструктивного синтаксису Г. Г. Почепцова та інших мовознавців (Г.Г. Почепцов (1971), Л. Теньєр (1988)), ми поділяємо думку більшості лінгвістів про те, що дієслово-присудок є конструктивним та семантичним центром речення, семантика якого спрямовує визначення синтагматичного типу додаткового речення або клаузи [3, 6].

У контексті дослідження речення із *комплементацією* науковий інтерес становить детермінування власне терміна «комплемент», визначення якого у лінгвістичних студіях має спорадичний характер. Так, М. Нунан відзначає, що *комплементна конструкція* — це синтаксична ситуація, коли фінітні, нефінітні клаузи або інші іменні компоненти виступають предикативним аргументом, що може виражати суб'єкт або об'єкт предиката [39, 52]. *Комплемент* — це конституент дієслівної фрази, який призначений для заповнення або завершення значення головного дієслова [20, 191]. Термін «комплемент» застосовується до частини або цілої фразової чи клаузальної одиниці (традиційно до слова, словосполучення чи

підрядного речення відповідно), які доповнюють (комплементують) значення головного слова *head* синтаксичної групи [9, 7]. За І.Є. Снісаренко, дієслівна комплементация полягає у накладанні певним дієсловом синтаксичних та семантичних обмежень на свій комплемент, що і зумовлює конкретний тип комплементации [25, 49].

У традиційній англійській виокремлюють п'ять основних функціонально маркованих конститuentів речення, а саме: суб'єкт (S), дієслово (V), об'єкт (O), комплемент (C) та ад'юнкт (A) [40, 49], де *комплемент* виступає додатковим елементом для розширення значення предиката та смислової дії цілого речення. М. Нунан, Т. Гівон, Р. Ленекер, Р. Діксон розглядають *комплементацию* цілковито як граматичний феномен, який закодований на морфолого-синтаксичному рівні. Власне *семантика* СТР предиката (Complement-taking Predicate), що приймає комплемент, мотивує та детермінує граматичну форму комплемента [31, 27].

Наступні приклади репрезентують граматичний статус комплементного елемента головного предиката як фінітного або нефінітного речення [40, 1171; 16, 79]:

(1) *I think that we have met.*

(2) *He intended to have reached the coast long before.*

(3) *She enjoys playing squash.*

У мовознавстві відповідно до потенційної здатності дієслів до комплементации виділяють провідні типи дієслівної комплементации [40, 1170–1216; 35, 225]:

1) *монотранзитивна* — комплементация одноперехідних дієслів (monotransitive verbs) — відкриває позицію для одного об'єкта у функції *прямого додатка*, що може бути виражений іменною фразою, *that/wh*-фінітною, *to/bare/wh*-інфінітивною із/без суб'єкта та *-ing* дієприкметниковою із/без суб'єкта клаузами на кшталт:

(4) *I leaned how to sail a boat.*

(5) *He tried to please her mother.*

(6) *They want us to help.*

2) *комплексно-транзитивна* — комплементация комплексно-транзитивних дієслів (complex-transitive verbs) — вимагає прямого об'єкта та *комплемента*, що може бути виражений об'єктною іменною фразою, *to/bare*-інфінітивною та *-ed/-ing* дієприкметниковою клаузами, як:

(7) *They intended Mary to sing an aria.*

3) *дитранзитивна* комплементация дитранзитивних дієслів (ditransitive verbs) — вимагає дві об'єктні фрази, а саме непрямого та прямого об'єкта, де останній може бути виражений іменником із/без прийменника, *that/*

wh-фінітною, *wh/to*-інфінітивною клаузами, наприклад:

(8) *He promised me that the debt would be repaid.*

(9) *John asked me what time the meeting would end.*

(10) *They advised him what to wear in the tropics.*

(11) *They begged her to stay another week.*

Нагадаємо, що у сучасній англійській мові, як і в інших індоєвропейських мовах, визначення транзитивного значення дієслова започатковується за ознакою сполучуваності дієслова з певним типом додатка. Відповідно, окреслення перехідних та неперехідних дієслів базується на узгодженні дієслова з безприйменниковим додатком та тісно пов'язане із лексичним значенням останнього [8, 85–86].

У контексті окреслення *явища комплементации* необхідним є визначення категорії *об'єктного* та *дієслівного комплемента*. Принагідно нагадаємо, що значення категорії було уперше введено у філософії логіки Аристотеля на основі предикативних форм граматичного складу мови. У лінгвістиці *граматична категорія* розглядається як системне, фронтальне об'єднання деякої безлічі граматичних явищ, які містять формальні семантичні, функціональні ознаки [1, 65–66]. У вітчизняних синтаксичних студіях розділяють категорії об'єктного та дієслівного комплементів. Так, О.М. Образцова наголошує на розмежуванні підрядного типу синтаксичного зв'язку в структурах комплементации, що реалізується у вигляді управління та прилягання, зазначаючи наступну типологію: суб'єктний [Cs], об'єктний [Co], дієслівний [Cv] і адвербіальний [Cd] типи. *Об'єктний* комплемент відповідає терміну «додаток», який не виступає частиною присудка, а завжди розглядається як другорядний член речення, що називає об'єкт або суб'єкт спрямованої значеннєвим дієсловом дії. Тоді як *дієслівний* комплемент [Cv] завжди визнавався частиною складеного дієслівного — модального або фазисного — присудка. Водночас особоводієслівним конститuentом виступає допоміжне, модальне або фазисне дієслово, а неособова форма основного дієслова і є дієслівним комплементом. Таким чином, в єдиній структурі складеного присудка структура комплементации [V+C] об'єднує особоводієслівний конститuent присудка [V] і його комплемент [C] [21, 11–12].

У зарубіжному мовознавстві комплементні елементи предикатів розглядають як ядерні конститuentи в оточенні головного дієслова, що залежать та підпорядковуються останньому. Граматисти розмежовують *суб'єктні* та *об'єктні* комплементи предикатів, призначаючи їм функцію зовнішнього та внутрішнього провідних комплементів. Р. Хаддлстон наголошує, що загальноприйнятим типом внутрішнього

ядерного компонента виступає *об'єкт* дієслова, який може бути актуалізований *іменним, особово-дієслівним та неособоводієслівним компонентом* залежно від семантичної природи та транзитивної функції предиката [35, 215–217]. О. Замараєва, К. Ховел, Е. Бендер відмічають, що існують стратегії дієслівної комплементації, які загалом включають наступні граматичні показники: 1) паратак西斯; 2) комплементайзер із фінітним компонентом; 3) номіналізацію; 4) інфінітивну та дієприкметникову клаузу [42, 41].

Такі приклади репрезентують різновиди *об'єктної дієслівної комплементації із номіна- тивним, фінітним, інфінітивним, герундіальним* комплементами [35, 216–226]:

(12) *Kim gave Pat the key.*

(13) *I hadn't noticed that she was looking so worried.*

(14) *They intended Kim to see it.*

(15) *I regret having lived here so long.*

За Т. Клепіковою та Р. Хаддлстоном, розмежування компонентів відбувається також за *частино- мовною приналежністю* приєднання вершини компонента до [15, 9; 34, 332–338]: 1) іменника (номінальна комплемента клауза) —

(16) *The guy who was leading them stumbled;*

2) прикметника (ад'єктивна комплемента клауза) —

(17) *I am glad that she will be present;*

3) дієслова (дієслівна комплемента клауза) —

(18) *I promise to help.*

Спорадичним у сучасній лінгвістиці є окреслення поняття *комплемента клауза* або *клау- зальний комплемент*. У багатьох мовах світу є певні дієслова, що можуть приймати до свого оточення, окрім іменної фрази у функції додатка, реченневий компонент або клаузу як провідний аргумент синтаксичного зв'язку. Цими предикатами в англійській мові виступають здебільшого як дієслова розумової діяльності, зокрема *see, hear, know, believe, like*, так і предикати дезиративної, вольової, наказової семантики, а саме *beg, hope, resolve, require, intend, appoint* тощо. У функціональних граматиках такий клаузальний компонент більшість лінгвістів визначають як *комплемента клаузу* [30, 1]. Речення, в якому дієслово матричної клаузи спричиняє референцію щодо іншої пропозиції або стану справ, називається біклаузальною синтаксичною конструкцією [41, 7]. Загальне значення *клаузи* у ширшій концепції визначається як найменша граматична одиниця, що може виражати пропозицію завдяки здатності частиномовних конститuentів організуватися навколо дієслова та особливий аргументній структурі. Відповідно, кожна *комплемента клауза*, що входить до складу біклаузальної комплементарної структури, окрім здатності вста-

новлювати свою власну аргументну структуру, повинна підпорядковуватися аргументній структурі матричного предиката головного речення [37, 32; 41, 27]. *Клауза* є залежним предикативним юнітом фінітної предикації та репрезентує структурну основу речення, але отримує нижчий ієрархічний статус через відсутність комунікативної сили висловлення [20, 178].

Грамматична англістика позиціонує *комплемента клаузи* як ядерні аргументи матричних дієслів речення [30, 7]. Лінгвістичний феномен комплементації пов'язаний із поняттям *предикації* та дорівнює функції аргументного предиката [39, 52], яку відповідний комплементарний компонент отримує від головного дієслова суперординарного речення. Зауважимо, що *комплемента клауза* виявляється компонентом предиката, який потребує подальшої своєї субкатегоризації та типово функціонує як суб'єкт або об'єкт іншої клаузи, що відноситься до матричної клаузи або суперординарного речення [37, 219].

У нашому дослідженні ми послуговуємось визначенням речення із клаузальною комплементацією як складної структури, де клаузальні компоненти слугують як ядерні аргументи дієслова. Вони можуть виступати його суб'єктами або комплементами (об'єктами). Клаузальні компоненти можуть реалізовуватись власне *фінітними* клаузами або можуть бути *редукованими* на кшталт інфінітивних та дієприкметникових клауз [42, 41]. У когнітивно-функціональних дослідженнях семантичної організації *комплементація* базується на поєднанні певного комплементарного типу із певним комплементарно-приймаючим предикатом [29, 183].

Зауважимо, що основні облігаторні конститuentи речення, такі як суб'єкт, дієслово, об'єкт, комплемент, ад'юнкт, формують аргументне оточення дієслова, що визначається його семантикою [10, 335]. При визначенні типу комплементарної клаузи вважаємо доцільним враховувати семантику дієслів. Кожен семантичний тип дієслів містить загальний елемент значення, а кожен тип комплементарної клаузи у будь-якій мові, зокрема англійській, має відповідну референцію. Взаємодія цих двох *семантичних* параметрів і визначає тип клаузи комплементації, що обирає певне дієслово, яке може приймати комплемент до свого оточення [30, 27].

(19) *Can you guess what she said?* [40, 1171]

(20) *He tried to please his mother* [35, 225].

У прикладі (19) засвідчуємо, що головне дієслово *guess* обирає в якості комплементарного елемента *wh*-субординативну клаузу, тоді як у реченні (20) дієслово *tried* може бути субкатегоризоване тільки *to*-інфінітивною клаузою.

Аналіз синтаксичних комплементарних конструкцій ускладнюється через відсутність

чітких критеріїв їхнього визначення і класифікації. Лінгвістична традиція досліджує комплементні комплекси з урахуванням особливих морфолого-синтаксичних ознак у реченні. У синтаксичних теоріях існують головні *критерії виокремлення* та характеристики певного типу комплемента, власне: 1) морфологія предиката; 2) комплементно-внутрішній синтаксис — характер відносин між головним предикатом та його аргументами; 3) комплементно-зовнішній синтаксис — синтаксичні відносини комплементної конструкції з суперординарним реченням [39, 54–55]. Для виділення певного аргументного конституента у реченні як *комплементної клаузи* слідом за Р. Діксоном, К. Шмітдке-Бодє ми послуговуємось наступними провідними *критеріями граматичних властивостей* комплементних клауз: 1) функціонування комплементної клаузи як синтаксичного ядерного аргумента вищої або головної клаузи; 2) комплементна клауза має внутрішню конституентну структуру клаузи; 3) комплементна клауза завжди описує пропозицію факту, діяльності або потенційного стану речей; 4) функціонування комплементної клаузи як головного об'єктного аргумента після дієслів волевиявлення [30, 15; 41, 8]. При умові виконання усіх вищезазначених параметрів будь-який клаузальний дієслівний комплемент має право на існування у синтаксичних відношеннях частини-мовних одиниць у граматиках кожної мови світу.

Традиційна граMATика постулює вивчення складної реченневої комплементзації у межах *фінітності / нефінітності* дієслівних форм комплементів та розмежовує дослідження додаткових фінітних та нефінітних речень як реченневих комплементів у складних конструкціях з урахуванням їх синтаксичних функцій та граMATичного вираження другорядного предиката [18, 436; 34, 338]. У граMATиках індоєвропейських мов термін *складна комплементация* розуміється як обидва види залежних клауз, а саме як *фінітних*, так і *нефінітних*. Перші комплементні структури представлені в англійській мові з ознакою фінітності (*fully tensed complement*) та фігурують загалом як повнозначні підрядні клаузи із комплементайзером *that*. Тоді як в нефінітних комплементах ознака фінітності виражена частково або повністю відсутня (*untensed/partially tensed complement*). Додамо, що в англійській відомі два типи нефінітних клауз: 1) *інфінитивні клаузи* як *V NP(to) V inf*; 2) *дієприкметникові конструкції* з предикативними центрами у вигляді дієприкметника теперішнього та минулого часу [17, 61].

Наразі зупинимось на визначенні провідних положень *фінітної / інфінитивної* об'єктної дієслівної клаузальної комплементзації у граMATичній парадигмі. На сучасному етапі розвитку мовознавства більшість граMATистів та функціоналістів дотримуються точки зору, що *комплементна*

клауза є вбудованим конституентом матричної клаузи та типово слугує аргументом дієслова або приймає тематичну роль пацієнса дії та отримує функцію суб'єкта або об'єкта головної дії. При цьому складні реченневі конструкції із *that* субординативною та *інфінитивною* клаузою загалом розглядаються лінгвістами як *об'єктні комплементи* [38, 25–26].

У сучасній англійській *фінітна комплементация* позиціонується як сполучення *that/wh-* клаузи із дієсловом у функції об'єкта останнього [40, 1179]. Р. Хаддлстон, Дж. Пуллум також наголошують, що *фінітні субординативні* або *контентні* клаузи функціонують у складному реченні як *комплементи*, але іноді вони можуть виступати як ад'юнкти [35, 225]. У лінгвістиці існує точка зору, де просте речення на кшталт *I hope, I want, I consider* з предикатом певної семантики не завжди виявляється повноцінним і залежить від структури продовжуючого компонента. Вживання даних типів речень без *комплементу* є дискурсивно-залежним. Відповідно, зазначені реченневі структури отримують зміст та структурно-семантичну завершеність тільки у випадку комплементзації певними об'єктними компонентами. Тільки складнопідрядне речення в цілому, а не окрема додаткова клауза, може виражати самостійне судження та зміст висловлення [15, 15].

Г. Фреге характеризує фінітне додаткове речення як таке, що є частиною складнопідрядного та виступає з логічної точки зору окремим, а саме незалежним або головним, реченневим утворенням. У додатковому реченні не можна замінити будь-який вираз на інший із таким самим звичайним значенням. Але його можна замінити тільки таким виразом, що має таку ж непряму значимість, тобто звичайний смисл. Не можна задовольнятися правдивістю змісту та значенням речення, адже думка не складає пізнання без істинного значення. На процес судження можна дивитися як на перехід від думки до значення її істинності. А значенням підрядного речення дійсно є думка, де у поєднанні з головним висловлюється зміст однієї єдиної думки, що і є правдивістю всього цілого речення [27, 236–237].

На підставі структурно-змістовної незалежності головного підрядне додаткове речення розглядається зарубіжними лінгвістами (Т. Клепікова, Ф. Ханстон) не як клаузальний компонент складнопідрядного речення, а *об'єкт*, тобто додаткова частина складного речення. А структура комплементзації фінітної клаузи визначається як модель *V that, V wh* та окреслюється у термінах «дієслово з об'єктом» або «дієслово із клаузою» [15, 14–15; 36, 155]. Вітчизняні лінгвісти (Г.Г. Почепцов, Л.І. Белехова) наголошують, що у складі складнопідрядного залежне речення співвідноситься із головним тільки з його певним елементом, який називається цен-

тром підрядності. Дієслово-присудок є конструктивним та семантичним центром речення, семантика якого спрямовує визначення синтаксичного типу додаткового речення [3, 6–12].

Новітні студії у царині синтаксису пропонують вивчати фінітні комплементарні речення, враховуючи синтаксичні та граматичні показники. У цьому контексті інтерес становить поділ фінітних субординативних речень за функціонально-комунікативною направленістю. Так, у теоретичному синтаксисі вони розмежовуються на наступні клаузи [33, 174; 34, 341]: 1. Релятивні (relative) —

(21) *They weren't among the people who had been invited.*

2. Компаративні (comparative) —

(22) *More people came than had been invited.*

3. Контентні (content) —

(23) *I don't think that these people had been invited.*

Останній підклас — контентні клаузи — розділяють на *декларативні* (declarative), *інтерогативні* (interogative) та *екскламативні* (exclamative) типи. Відмітимо, що зазначені підтипи додаткових речень виступають загалом у функції *комплементів* іменника, прикметника, прийменника та дієслова, де у приєднанні останнього вони детермінуються як *внутрішній дієслівний комплемент* [33, 175; 34, 342]. Додамо, за Н.О. Кобріною, субординативні речення у приєднанні до дієслова відносяться до *об'єктних клауз* на кшталт

(24) *We insisted that she should stay with us [16, 307–308].*

Наступні приклади репрезентують вживання додаткових фінітних речень як *внутрішніх дієслівних комплементів* у функції об'єктних клауз [33, 176–180]:

1. *Декларативні* контентні клаузи — вводяться комплементаризером *that*:

(25) *She informed me that she had been insulted.*

2. *Інтерогативні* контентні клаузи — вводяться комплементаризерами *who, what, which, how, where, whether*:

(26) *I asked them what progress they had made.*

3. *Екскламативні* контентні клаузи — вводяться комплементаризерами *who, what, how*:

(27) *I told them how very king they are.*

Слід зазначити, що комплементаризери на кшталт *that, wh*-сполучників не впливають на семантику додаткового речення та можуть трактуватися як семантично порожні елементи, що вводять пропозицію комплементу. Проте обмеження на морфологію матричних вбудованих дієслів накладаються саме комплементаризерами або клаузально-комплементними дієсловами головного

речення [42, 42–43]. Слідом за В. Макгрегером, об'єкту дієслівну клаузальну комплементаризацію також класифікуємо за наступними ознаками [38, 28]: 1) морфологічними — спосіб дії комплементу, присутність комплементаризера; 2) синтаксичними — рейзинг / вилучення предиката, природа елементів; 3) прагматичними — пропозиція комплементу; 4) семантичними — тип матричної події (реальний, ірреальний).

Додамо, в залежності від семантики керуючого дієслова у матричній клаузі *that/wh*-клаузи мають один з трьох варіативних типів дієслівних фраз з урахуванням часової приналежності [40, 1179–1180]: 1) дієслівна фраза в *індикативі* —

(28) *I suppose that he has come alone;*

2) дієслівна фраза із *путативним* / *аналітичним should* —

(29) *I regret that he should be so stubborn;*

3) дієслівна фраза в *суб'юнктиві* —

(30) *I request that she go alone.*

Вживання темпоральної ознаки у субординативних реченнях сучасні дослідники фундаментальної англійської граматики (Р. Квірк, С. Грінбаум, Дж. Ліч, Я. Свартвік) пов'язують із такими групами англійських дієслів, зокрема *волевиявлення*, які вводять [40, 1180–1184]: 1) фактичні (factual) дієслова — індикатив: а) публічні (public): дієслова мовленнєвих актів, що вводять непрямі ствердження, — *promise, swear, warn*; б) приватні (private): виражають інтелектуальний стан мовця щодо віри, дійсності — *determine, hope*; 2) суазивні (suasive) дієслова — індикатив, *путативне should*, мандативний (наказовий) *суб'юнктив*; описують стан волевиявлення, бажання — *allow, ask, beg, command, desire, determine, entreat, instruct, intend, order, pray, request, require, resolve*; 3) гіпотетичні (hypothesis) дієслова — гіпотетичний минулий / *were*-суб'юнктив — *wish*.

Відмітимо, що всі вищезазначені дієслова вольового значення синтаксично можуть також узгоджуватися із інфінітивною клаузою як нефінітні еквіваленти додаткових фінітних клауз.

Нефінітна клаузальна комплементаризація окреслюється у синтаксичних студіях коли нефінітна клауза розташовується у постпозиції головного дієслова та функціонує як *об'єкт* останнього. При цьому між дієсловом суперординарного речення та нефінітною конструкцією може бути інтервентна іменна фраза (NP), яка не порушує цілісності комплементаризації та є її складовим елементом [40, 1185–1186]. Нефінітні клаузи суттєво відрізняються від фінітних загалом флексійною формою дієслова, де до перших відносяться герундіальні, дієприкметникові та інфінітивні клаузи [35, 1173]. Типологія нефінітної комплементаризації містить наступні групи клауз: *to-інфінітиви, bare (нульові) інфінітиви, дієприкметникові*

та *герундіальні* фрази. Нефінітні клаузи вживаються у реченні як комплемент, модифікатор або ад'юнкт у різноманітних варіативних конструкціях. У функції об'єкта дієслова вони позиціонуються як *внутрішній об'єктний комплемент* [33, 211–213]:

- (31) *Her parents intend to buy her a car.*
(32) *I do not know whether to except their offer.*
(33) *I want you to help clear up this garrage.*

У теоретичному синтаксисі інфінітив постулюється як *неособова форма* дієслова, яка надає абстрактне, загальне поняття про подію, і в цій формі зв'язок дії із діячем лише передбачається логічно, а не виражається формальними ознаками [8, 161]. Інфінітивні конструкції відносять до предикативних комплексів як: «*the objective infinitive construction*», «*the subjective infinitive construction*», «*the objective infinitive construction*», «*the subjective infinitive construction*», «*the for-to-infinitive construction and the absolute nominative infinitive construction*» [16, 283–284]. В.Н. Жигадло та Л.Л. Йофик зазначають, що *інфінітив* виступає у двох різновидах предикативних зворотів, а саме предикативний зворот як «*об'єктний відмінок із інфінітивом*», який охоплює випадки узгодження інфінітива із особовими займенниками та предикативний зворот із безпосередньо «*об'єктним інфінітивом*». Дані інфінітивні звороти залежать від семантики дієслів сприйняття, почуттів, волевиявлення або розумової діяльності. За синтаксичною функцією інфінітив розглядається як лінгвальний елемент у складі складного додатка. За семантичною ознакою інфінітивний комплекс позиціонується як предикативний зворот із об'єктним інфінітивом [16, 168].

У сучасній зарубіжній англістиці *інфінітивні звороти* відомі також як конструкції акумулятива з інфінітивом (*accusativus cum infinito*), де іменна частина виражена займенником в акумулятивному відмінку [32, 144]. За Р. Квірком, комплементация *to*-інфінітивною клаузою на кшталт конструкції «*Object Infinitive*» є *інфінітивним комплементом* у функції об'єкта. Дана конструкція також тлумачиться як конструкція рейзингового об'єкта (*raised object*) [40, 1193–1194]. Слід зазначити, що об'єктні інфінітивні конструкції функціонують як складний об'єкт (*complex object*) після таких дієслів, як *wish, want, desire, order, command, ask, allow* [16, 287–288]:

- (34) *I didn't want him to see me there.*
(35) *He ordered him to come.*

У граматичних студіях *інфінітивні клаузи* розглядаються як *комплементи* попереднього дієслова. Інфінітиви розмежовуються на *to*-інфінітиви із субординатором *to, bare* (нульові) інфінітиви в залежності від наявності / відсутності частки *to*. У сучасній англістиці *to*-інфінітиви трапляються у більшості речен-

невих конструкцій, тоді як нульовий інфінітив є обмеженим у вживанні. На сьогодні тільки незначна кількість дієслів приєднує інфінітивний комплемент без сполучника *to*. Додамо, інтерогативні та релятивні клаузи можуть також формуватися від *to*-інфінітива, власне інтерогативні інфінітивні із сполучниками *whether, how* та релятивні інфінітивні клаузи із *wh*-сполучниками *what, why* [35, 1173–1175].

Доцільним у нашому дослідженні комплементарних конструкцій вбачаємо розгляд понять *предикативності* та *предикації*. Наукові розвідки явища комплементации ґрунтуються на розумінні речення як предикативного центра. Численні трактування поняття предикативності у мовознавстві мають спорадичний характер та відзначаються протилежністю думок. *Предикативність* вважається обов'язковою, ключовою і невід'ємною ознакою будь-якого речення-висловлення [26, 48]. *Предикативність* — це складна граматична категорія, яка відбиває функціональну специфіку речення та є його ключовою конститутивною ознакою. Вона співвідносить повідомлювану інформацію з дійсністю та формує одиницю висловлення. Засобами втілення предикативності є сукупність субкатегорій темпоральності, модальності та персональності, кожна з яких утворює своєрідну рамку відповідного висловлення, що зливається в його загальну предикативну мережу [22, 144]. *Предикативність* асоціюють виключно із *двоскладним реченням*, в якому підмет та присудок об'єднані предикативним відношенням, а саме цілеспрямованим приписуванням певної ознаки (присудок граматичний / логічний предикат) певному предмету (підмет граматичний / логічний суб'єкт). При цьому підмет виступає предметом думки, власне суб'єктом у судженні. У такий спосіб формується предикативне словосполучення або структура предикації, і відповідно, терміни «*предикативність*», «*предикація*», по суті, ототожнюються [26, 49].

Деякі лінгвісти ототожнюють поняття *предикативності* та *предикації*. Так, на думку В.А. Звегінцева, речення виконує посередницьку роль між думкою та мовою, розкриття якої виконує поняття *предикативності* або *предикації*, де остання виконує роль універсальної відмички до всіх таємниць природи речення та має здібність із нічого створити речення [12, 158]. Е. Бенвеніст відмічає, що єдиною ознакою речення є його предикативний характер. Всі типи речень зводяться до одного речення із *предикативністю* або *предикацією*, поза якої речення просто не існує. Всі інші властивості речення є другорядними по відношенню до цієї особливості [4, 447]. *Предикативність* розглядається як встановлення відношень між об'єктом та його ознакою з одного боку та співвідношенням даних відношень із дійсністю, тобто із формою вираження

предикативності. Предикативні відношення між підметом і присудком є найбільш розповсюдженою, але не єдиною, формою предикативності [2, 9]. Поняття *предикативності* реалізується у формі дієслівності та є більш загальною категорією. Воно слугує для розкриття посередницької функції речення, відносячи його зміст до об'єктивної дійсності. *Предикацією* є віднесеність висловлення до дійсності, що є конструктивною семантичною властивістю речення. *Предикацією* є те, що робить речення реченням. Це є найсуттєвішим моментом в оформленні мовлення у вигляді речення [5, 27–28]. У лінгвістиці *предикацію* визначають як акт поєднання двох незалежних предметів думки, виражених самостійними словами, з метою відобразити «стан речей», подію або ситуацію дійсності, тобто вона є актом створення пропозиції [28, 393].

За І.Р. Бунітовою, розуміння *предикативності* знаходить повне або часткове вираження у реченні. Способи вираження предикативності пов'язані з синтаксичними категоріями особи, часу і модальності та бувають морфологічними, конструктивно- або інтонаційно-синтаксичними [6, 13]. На цьому наголошує і В.В. Виноградов, зазначаючи, що інтонація повідомлення та *предикативність*, тобто співвідношення висловлення змісту до реальної дійсності, визначають та встановлюють природу речення як основної первинної граматично організованої одиниці мовленевого повідомлення, яке виражає відношення мовця до дійсності та містить відносно закінчену думку [7, 400]. У концепції *предикативності* Л.Л. Йофік ретельна увага звертається на кількісний аспект у розмежуванні простого та складного речення, що зумовлює суттєві якісні аспекти поліпредикативної структури, що впливають з об'єднання в одній граматичній формі кількох предикативних ліній. Вони утворюють єдиний предикативний план речення з властивими їм модальними і видо-часовими значеннями [6, 26]. І.Д. Карамишева називає *предикативним* зв'язок

між підметом та присудком предикативної одиниці. Тоді як *предикація* розглядається як функція дієслівного комплексу. *Предикація* може виражатися не лише двочленною підмето-присудковою структурою, а й структурами вторинної предикації, у яких відсутній оформлений зв'язок між вторинним підметом та вторинним присудком (інфінітивний комплекс) [13, 16–17]. Отже, вищезазначені положення дають нам підставу розглядати складну клаузальну комплементацію як предикаційну, уможливлують її позначення *варіативним* терміном «об'єктна предикаційна клаузальна комплементація».

Висновки та перспективи подальших досліджень. Таким чином, з урахуванням здобутків сучасних підходів дослідження складного комплементарного речення постулюємо визначення фінітної та інфінітивної комплементації як об'єктного дієслівного клаузального комплемента. У формально-граматичному аспекті граматичний статус комплементарних речень окреслюємо у функції предикаційних об'єктних та внутрішніх дієслівних комплементів зі статусом внутрішнього аргумента. Граматична природа головного предиката, аргументне аранжування та відносини із суперординарним реченням є провідними визначальними ознаками комплементації клаузи. Комплементні комплекси розділяють за транзитивними характеристиками, частинимовною приналежністю та комунікативно-функціональною направленістю. У фінітних реченнях провідними критеріями визначення виступають семантика матричного дієслова, наявність комплементайзера, темпоральний чинник дієслівної фрази. В інфінітивних клаузах критеріями виокремлення є наявність *to-/wh-*маркерів, присутність іменної фрази у відповідному відмінку. Перспективним вбачаємо вивчення комплементарних речень у діахронічному, синхронічному аспектах в історичному розвитку англійської мови.

ДЖЕРЕЛА

1. Адмони В.Г. Грамматический строй как система построения и общая теория грамматики. Ленинград : Наука, 1988. 240 с.
2. Беклемешева Н.Н. Интерпретация вторично-предикативных структур в перспективе актуального членения : автореферат дис. ... кандидата филологических наук : 10.02.19 / Наталья Николаевна Беклемешева ; [Место защиты : Моск. гор. пед. ун-т]. Москва, 2011. 26 с.
3. Белехова Л.И. Сочетаемость элементарных предложений в составе сложноподчиненных в современном английском языке : дис. ... канд. филол. наук : спец. 10.02.04 / Лариса Ивановна Белехова. Киев, 1978. 191 с.
4. Бенвенист Э. Уровни лингвистического анализа. *Новое в лингвистике*. Вып. IV. М. : Изд-во «Прогресс», 1965. С. 434–449.
5. Бойко Ю.П. Парадигма англійського гіпотаксису у синхронії та діахронії : монографія. Хмельницький: «Поліграфіст 2», 2012. 452 с.

6. Буніятова І.Р. Еволюція гіпотаксису в германських мовах (IV–XII ст.) : монографія. Київ : Київ. нац. лінгв. ун-т., 2003. 328 с.
7. Виноградов В.В. Вопросы грамматического строя. М. : Изд-во АН СССР, 1955. 480 с.
8. Жигадо В.Н. Современный английский язык. Теоретический курс грамматики. М. : Изд-во лит-ры на иностранных языках, 1956. 350 с.
9. Задільська Г.М. Підрядне додаткове речення в давньоанглійській мові: структурний та семантичний аспекти [Текст] : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.04 / Галина Миколаївна Задільська; Херсон. держ. ун-т. Херсон, 2011. 20 с.
10. Задільська Г.М. Різновиди комплементативності дієслів у ранньомодерній англійській мові. *Наукові записки*. Серія «Філологічна». Острог : Вид-во Нац. ун-ту «Острозька академія». 2012. Вип. 27. С. 334–336.
11. Задільська Г.М. Структура та функціонування давньоанглійських складнопідрядних додаткових речень з довільними суб'єктами головного та підрядного речень. *Нова філологія*. 2010. № 38. С. 190–196.
12. Звегинцев В.А. Предложение и его отношение к языку и речи. М. : Изд-во Моск. гос. ун-та, 1976. 307 с.
13. Карамішева І.Д. Структурні та функціональні особливості вторинної предикації в сучасній англійській мові (досвід формально-граматичного моделювання) : дис... канд. філол. наук: 10.02.04 / Ірина Дамирівна Карамішева; Нац. ун-т «Львівська політехніка». Л., 2005. 320 с.
14. Касевич В.Б. Введение в языкознание. 2-е изд. СПб. : Филологический факультет СПбГУ ; М. : Издательский центр «Академия», 2011. 240 с.
15. Клепикова Т.А. Категория сентенциальной комплементации в современном английском языке : монография. СПб. : Изд-во РГПУ им. А.И. Герцена, 2011. 186 с.
16. Кобрин Н.А. Грамматика английского языка. Морфология. Синтаксис : учеб. пособ. СПб. : Союз, 1999. 496 с.
17. Криворучко Т.В. Складна комплементативність в генеративній граматиці. *Актуальні проблеми філології та перекладознавства*. Випуск 10 (2). Хмельницький : Хмельницький нац. ун-т, 2016. С. 60–64.
18. Криворучко Т.В. Складна комплементативність в історії англійської мови. *Наукові записки*. Випуск 105 (1). Серія : Філологічні науки (мовознавство) : У 2 ч. Кіровоград : РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2012. С. 436–441.
19. Мединська Н.М. Проблема категорійного статусу дієслів. *Studia Linguistica*. 2011. Вип. 5. С. 126–135.
20. Мороховская Е.Я. Основы теоретической грамматики английского языка (на английском языке). Киев : Вища школа, 1984. 286 с.
21. Образцова О.М. Обов'язковість компонентів синтаксичних структур предикації та комплементативності для структури речення: семантичний та когнітивний аспекти. *Науковий вісник МГУ*. Серія : Філологія : зб. наук. праць. Одеса : Фенікс, 2010. Вип. 1. С. 10–16.
22. Олексієнко А.В. Предикативні та комунікативно-прагматичні особливості гіпотаксису в сучасному англомовному медичному дискурсі. *Науковий вісник Дрогобицького пед. ун-ту ім. І. Франка*. Серія : «Філологічні науки» (мовознавство) : зб. наук. праць. Дрогобич, 2018. № 9. С. 143–146.
23. Плоткіна М.Г. Синтаксис складного речення в романах Дж. Остін: структурний та функціональний аспекти : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.04 / Марина Геннадіївна Плоткіна ; Харківськ. нац. ун-т. Харків, 2010. 20 с.
24. Приходько А.Н. Семантико-синтаксический анализ конструкций с предикативным определением в современном немецком языке : дис. ... канд. філол. наук : спец. 10.02.04 / Анатолий Николаевич Приходько. Днепропетровск, 1982. 199 с.
25. Снісаренко І.Є. Інфінітивна конструкція з прийменником for у середньоанглійській мові: семантика та функціонування : дис. ... канд. філол. наук : спец. 10.02.04 / Ірина Євгенівна Снісаренко. Київ, 2001. 190 с.
26. Турмис О.В. Висловлення з частковою або нульовою предикацією: дис. ... канд. філол. наук : спец. 10.02.15 / Ольга В'ячеславівна Турмис. Одеса, 2017. 232 с.
27. Фреге Г. Логика и логическая семантика : сборник трудов. М. : Аспект Пресс, 2000. 512 с.
28. Ярцева В.Н. Большой Энциклопедический Словарь. Языкознание. М. : Издательство «Советская энциклопедия», 1989. 683 с.
29. Cuyckens H. Variability in verb complementation in Late Modern English: finite vs. non-finite patterns. Marianne Hundt (ed.). *Late Modern English Syntax*. Cambridge: Cambridge University Press, 2014. P. 182–203.
30. Dixon R. *Complementation: A Cross-Linguistic Typology*. Oxford: Oxford University Press, 2006. 288 p.

31. Englebretson R. Searching for Structure: the problem of complementation in colloquial Indonesian conversation. Vol. 13. Rice University: John Benjamins Publishing Company. Amsterdam/Philadelphia, 2003. 206 p.
32. Fischer O. The Origin and Spread of the Accusative and Infinitive Construction in English. *Folia Linguistica Historica*. 1989. Vol. VIII, № 1–2. P. 143–217.
33. Huddleston R. D., Pullum G. K. A Student's Introduction to English Grammar. Cambridge, New York: Cambridge University Press, 2005. 312 p.
34. Huddleston R. D. Sentence Types and Clause Subordination. K. Brown, J. Miller (ed.). *Concise encyclopedia of grammatical categories*. Amsterdam: Elsevier, 1999. P. 329–343.
35. Huddleston R. D., Pullum G. K. The Cambridge Grammar of the English Language. Cambridge UK: Cambridge University Press, 2012. 1842 p.
36. Hunston S., Francis G. Pattern Grammar. A corpus-driven approach to the lexical grammar of English. Vol. 4. Amsterdam / Philadelphia: The University of Birmingham: John Benjamins Publishing Company, 2000. 289 p.
37. Kroeger Paul R. Analyzing Grammar. An Introduction. Cambridge UK: Cambridge University Press, 2005. 364 p.
38. McGregor W. Complementation as Interpersonal Grammar. *Word*, volume 59, issues 1–2. Routledge: Taylor and Francis Group, 2008. P. 25–53.
39. Noonan M. Complementation. T. Shopen (ed.) *Language typology and syntactic description*, Vol. 2, Complex constructions. Cambridge: Cambridge University Press, 2007. p. 52–150.
40. Quirk R. A Comprehensive Grammar of the English Language. L.: Longman, 1985. 1779 p.
41. Schmidtke-Bode K. Complement Clauses and Complementation Systems: A Cross-Linguistic Study of Grammatical Organization : Dissertation zur Erlangung des akademischen Grades eines Doctor philosophiae (Dr. Phil.) / Karsten Schmidtke-Bode, M.A. vorgelegt dem Rat der Philosophischen Fakultät der Friedrich-Schiller-Universität Jena, 2014. 328 p.
42. Zamaraeva O. Modeling Clausal Complementation for a Grammar Engineering Resource. *Proceedings of the Society for Computation in Linguistics (SCiL) 2019*. New York City, New York, January 3-6, 2019. P. 39–49.

REFERENCES

1. Admoni, V. G. (1988). Grammaticheskii stroi kak sistema postroieniia i obshchaia teoriia grammatiki [Grammatical Structure as a System of Construction and General Theory of Grammar]. Leningrad: Nauka, 240 p.
2. Beklemesheva, N. N. (2011). Interpretatsiia vtorichno-predikativnykh struktur v perspektive aktualnogo chleneniia [Interpretation of Secondary Predicative Structures in the Perspective of Actual Division]. Extended abstract of candidate's thesis, Moskva, 26 p.
3. Belehova, L. I. (1978). Sochetaemost elementarnykh predlozhenii v sostave slozhnopodchinennykh v sovremennom angliiskom yazyke [The Compatibility of Elementary Sentences in the Composition of Complex Subordinates in Modern English]. Candidate's thesis, Kiev, 191 p.
4. Benvenist, E. (1965). Urovni lingvisticheskogo analiza [Levels of Linguistic Analysis]. «*Novoie v lingvistike*», Vyp. IV, M.: Izd-vo «Progress», pp. 434–449.
5. Boiko, Yu. P. (2012). Paradyhma anhliiskoho hipotaksysu u synkhronii ta diakhronii: monohrafiia [Paradigm of English Hypotaxis in Synchrony and Diachrony: a monograph]. Khmelnytskyi: «Polihrafist 2», 452 p.
6. Buniatova, I. R. (2003). Evoliutsiia hipotaksysu v hermanskykh movakh (IV–XII st.): Monohrafiia [Evolution of Hypotaxis in Germanic Languages (4–12 centuries)]. K., 328 p.
7. Vinogradov, V. V. (1955). Voprosy grammaticheskogo stroia [Issues of grammatical structure]. M.: Izd-vo AN SSSR, 480 p.
8. Zhigadlo, V.N. (1956). Sovremennyi angliiskii yazyk. Teoreticheskii kurs grammatiki [Modern English Language. Theoretical grammar course]. M.: Izd-vo lit-ry na inostrannykh yazykakh, 350 p.
9. Zadilska, H. M. (2011). Pidriadne dodatkovye rechennia v davnioanhliiskii movi: strukturnyi ta semantichnyi aspekty [The Object-Clause in Old English: Structural and Semantic Aspects]. Extended abstract of candidate's thesis, Kherson, 20 p.
10. Zadilska, H. M. (2012). Riznovydy komplementatsii diiesliv u rannionovoanhliiskyi period [Varieties of Verbs Complementation in Early Modern English Period]. *Naukovi zapysky, Seriiia «Filolohichna»*, Ostroh: Vyd-vo Nats-ho un-tu «Ostrozka akademiia», Vyp. 27, 334–336.
11. Zadilska, H. M. (2010). Struktura ta funktsionuvannia davnioanhliiskykh skladnopidriadnykh dodatkovykh rechen z dovilnymy subiektamy holovnoho ta pidriadnoho rechen [Structure and Functioning

- of Old English Composite Object Sentences with Arbitrary Subjects of the Main and Subordinate Sentences]. *Nova filolohiia*, 38, 190–196.
12. Zvegintsev, V. A. (1976). *Predlozheniie i yego otnosheniie k yazyku i rechi* [Sentence and Its Relationship with Language and Speech]. M.: Izd-vo Mosk. gos. un-ta, 307 p.
 13. Karamysheva, I. D. (2005). *Strukturni ta funktsionalni osoblyvosti vtorynnoi predykatsii v suchasni anhliiskii movi (dosvid formalno-hramatychnoho modeliuвання)* [Structural and Functional Features of Secondary Predication in Modern English Language (experience of formal grammar modeling)]. Candidate's thesis, Natsionalnyi un-t «Lvivska politekhnik», L., 320 p.
 14. Kasevich, V. B. (2011). *Vvedeniie v yazykoznanii* [Introduction to Linguistics]. Spb.: Filologicheskii fakultet SPbGU; M.: Izdatelskii tsentr «Akademii», 240 p.
 15. Klepikova, T. A. (2011). *Kategoriia sententsialnoi komplementatsii v sovremennom angliiskom yazyke* [The Category of Sentential Complementation in Modern English]. SPb.: Izd-vo RGPU im. A. I. Gertsena, 186 p.
 16. Kobrina, N. A. (1999). *Grammatika angliiskogo yazyka. Morfologiia. Sintaksis: ucheb. posob.* [English Grammar. Morphology. Syntax]. SPb.: Soiuz, 496 p.
 17. Kryvoruchko, T. V. (2016). *Skladna komplementatsiia v heneratyvni hramatytsi* [Complex Complementation in Generative Grammar]. *Aktualni problemy filolohii ta perekladoznavstva*, Vypusk 10 (2), Khmelnytszkyi: Khmelnytszkyi nats. un-t, 60–64.
 18. Kryvoruchko, T. V. (2012). *Skladna komplementatsiia v istorii anhliiskoi movy* [Complex Complementation in the History of English]. *Naukovi zapysky*, Vypusk 105 (1), Serii: *Filolohichni nauky (movoznavstvo)*: u 2 ch., Kirovohrad: RVV KDPU im. V. Vynnychenka, 436–441.
 19. Medynska, N. M. (2011). *Problema katehoriinoho statusu diiesliv* [The Problem of Categorical Status of Verbs]. *Studia Linguistica*, Vyp. 5, 126–135.
 20. Morokhovskaia, Ye. Ya. (1984). *Osnovy teoreticheskoi grammatiki angliiskogo yazyka (na angliiskom yazyke)* [Fundamentals of Theoretical Grammar of English Language (in English)]. Kiev: Vyshcha shkola, 286 p.
 21. Obratsova, O. M. (2010). *Oboviazkovist komponentiv syntaksysnykh struktur predykatsii ta komplementatsii dlia struktury rechennia: semantychnyi ta kohnityvnyi aspekty* [Obligation of Predication and Complement Structure Components for Sentence Structure: semantic and cognitive aspects]. *Naukovi visnyk Mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu*, Serii: *Filolohiia*: zb. nauk. prats. Odesa: Feniks, Vyp. 1, 10–16.
 22. Oleksienko, A. V. (2018). *Predykativni ta komunikativno-prahmatychni osoblyvosti hipotaksysu v suchasnomu anhlo-movnomu medychnomu diskursi* [Predictive and Communicative-Pragmatic Peculiarities of Hypotaxis in the Modern English Medical Discourse]. *Naukovi visnyk Drohobyskoho ped. un-tu im. I. Franka*, Serii: «*Filolohichni nauky*» (*movoznavstvo*): Zb. nauk. prats. Drohobych, 9, 143–146.
 23. Plotkina, M. H. (2010). *Syntaksys skladnoho rechennia v romanakh Dzh. Ostina: strukturnyi ta funktsionalnyi aspekty* [The Syntax of Complex Sentences in Jane Austen's Novels: structural and functional aspects]. Extended abstract of candidate's thesis, Kharkivsk. nats. un-t., Kharkiv, 20 p.
 24. Prikhodko, A. N. (1982). *Semantiko-sintaksicheskii analiz konstrukttsii s predikativnym opredeleniim v sovremennom nemetskom yazyke* [Semantico-syntactic Analysis of Constructions with Predicative Attribute in Modern German]. Candidate's thesis, Dnepropetrovsk, 199 p.
 25. Snisarenko, I. Ye. (2001). *Infinityna konstrukttsiia z pryimennykom for u serednioanhliiskii movi: semantyka ta funktsionuvannia* [Infinitive Construction with Preposition *for* in Middle English: semantics and function]. Candidate's thesis, Kyiv, 190 p.
 26. Turmys, O. V. (2017). *Vyslovlennia z chastkovoioi abo nuliovoioi predykatsiieiu* [Utterances with Partial or Null Predication]. Candidate's thesis, Odesa, 232 p.
 27. Frege, G. (2000). *Logika i logicheskaia semantika: Sbornik trudov* [Logic and Logical Semantics: Proceedings of the articles]. M.: Aspekt Press, 512 p.
 28. Yartseva, V.N. (1989). *Bolshoi Entsiklopedicheskii Slovar. Yazykoznanie* [Big Encyclopedic Dictionary. Linguistics]. M.: Izdatelstvo «Sovetskaia entsiklopediia», 683 p.
 29. Cuyckens, H. (2014). *Variability in Verb Complementation in Late Modern English: finite vs. non-finite patterns*. In *Late Modern English Syntax*. Editor: Marianne Hundt. Cambridge: Cambridge University Press, pp. 182–203.
 30. Dixon, R. (2006). *Complementation: A Cross-Linguistic Typology*. Oxford: Oxford University Press, 288 p.
 31. Englebretson, R. (2003). *Searching for Structure : the problem of complementation in colloquial Indonesian conversation*. Vol. 13, Rice University: John Benjamins. Amsterdam/Philadelphia, 206 p.
 32. Fischer, O. (1989). *The Origin and Spread of the Accusative and Infinitive Construction in English*. *Folia Linguistica Historica*, Vol. VIII, 1–2, pp. 143–217.

33. Huddleston, R. D., Pullum, G. K. (2005). *A Student's Introduction to English Grammar*. Cambridge, New York: Cambridge University Press, 312 p.
34. Huddleston, R. D. (1999). Sentence Types and Clause Subordination. In *Concise encyclopedia of grammatical categories*. Editors: K. Brown, J. Miller, Amsterdam: Elsevier, pp. 329–343.
35. Huddleston, R. D., Pullum, G. K. (2012). *The Cambridge Grammar of the English Language*. Cambridge UK: Cambridge University Press, 1842 p.
36. Hunston, S., Francis, G. (2000). *Pattern Grammar. A corpus-driven approach to the lexical grammar of English*. Vol. 4, Amsterdam/Philadelphia: The University of Birmingham: J. Benjamins, 289 p.
37. Kroeger, Paul R. (2005). *Analyzing Grammar. An Introduction*. Cambridge UK: Cambridge University Press, 364 p.
38. McGregor, W. (2008). Complementation as Interpersonal Grammar. *Word*, volume 59, issues 1–2, Routledge: Taylor and Francis Group, pp. 25–53.
39. Noonan, M. (2007). Complementation. In T. Shopen (ed.) *Language typology and syntactic description*, Vol. 2, Complex Constructions. Cambridge: Cambridge University Press, pp. 52–150.
40. Quirk, R. (1985). *A Comprehensive Grammar of the English Language*. L.: Longman, 1779 p.
41. Schmidtke-Bode Karsten, M. A. (2014). *Complement Clauses and Complementation Systems: A Cross-Linguistic Study of Grammatical Organization: Dissertation zur Erlangung des akademischen Grades eines Doctor philosophiae (Dr. Phil.) vorgelegt dem Rat der Philosophischen Fakultät der Friedrich-Schiller-Universität Jena*, 328 p.
42. Zamaraeva, O. (January, 3–6, 2019). Modeling Clausal Complementation for a Grammar Engineering Resource. *Proceedings of the Society for Computation in Linguistics (SciL)*, New York City, New York, pp. 39–49.

Дата надходження статті до редакції: 25.09.2019 р.

Прийнято до друку: 15.10.2019 р.